

Kongelig besøk i Sylene

Av CLAUS HELBERG

Neste høst skal dere være velkommen til Sylene, sa Astrid Olsen, da hun på Bårdsgården høsten 1982 ønsket oss god tur videre gjennom Trollheimen.

Vi tok henne på ordet, og nøyaktig et år senere kunne Astrid igjen, blid som alltid, ønske H.K.H. Kronprinsesse Sonja med følge velkommen til en av Trondhjems Turistforenings prektige hytter, denne gang Nedalshytta. Selvfølgelig var det ikke meningen å komme bilende. Vi hadde faktisk planlagt å gå fra Stugudal om Skarddøra. Men et forsinket fly forpurret den planen, og kanskje var det bra. Det hadde vel blitt noe hard åpning – med start fra Oslo om Røros samme morgen.

Forøvrig var turopplegget lenge planlagt ved det vanlige gode samarbeid mellom Astrid og meg. Et stort spørsmål var om Sylstationen skulle være med i opplegget. Vi kom til at vi nok burde det, for da kunne vi ta med bestigning av Stor-Sylen på veien til Storerikvollen. Muligens var forslaget basert på en overvurdering av vår gruppes kapasitet. Her må jo nevnes at lederen, i følget gjerne kalt «Høvdingen», er nær oppunder pensjonsalderen. Men vi unngikk et mulig nederlag på Stor-Sylen, tåken lå helt nede på bakken, og regnet strømmet ned, da vi litt ut på dagen sto startklare på Sylstationen.

Oppholdet på denne mest effektive, tror jeg, av alle selvbetjeningshytter bør kanskje ikke helt forbigås i taushet. Jeg hadde nok grublet litt over hvordan vi skulle legge opp besøket. Vi vil alle helst være helt anonyme på våre årlige fotturer, men av naturlige grunner er ikke det helt enkelt, og for sikkerhets skyld ville jeg sørge for at det ble holdt

Grilling i Vassenden.

(Frode Rolvsjord)

av plass, plassering av Kronprinsessen på gulvet i en overfylt hytte ville unektelig være kjedelig, ikke minst for hyttas bestyrelse. For å unngå lekkasje bestilte jeg i DNT's og eget navn, men uten å si noe om hvilken gjest det dreiet seg om. Jeg var innbilsk nok til å tro at noe henimot 50 års tjenestetid i kollega-foreningen DNT ville gi den nødvendige autoritet. Men langt-i-fra. Bestillingen ble oppfattet som en dårlig spøk – å bestille plass på en selvbetjeningshytte! Astrid telefonerte for sikkerhets skyld fra Nedalshytta for å sjekke. Nei, Sylstationen var full, og skulle vi dit fikk vi ta til takke med gulvplass! Men Astrids myndige stemme mobiliserte den nødvendige respekt, og på Sylstationen fikk vi rom som på et høyfjellshotell. Her var forøvrig et imponerende selvbetjeningsystem med poletter, myn-automater, microbølge-komfyrer og selvbetjeningsbutikk – unektelig en kontrast til T.T.'s hytter på den andre siden av grensen med trivelige innslag av lokalt miljø og kultur.,

Unektelig hyggelig å komme tilbake til fedrelandet etter vår noe våte tur over grensen, til tross for overfylte myrer og med en Essandsjø som var gått langt over sine bredder. Storerikvollen var plaster på alle sår. Her ønsket Anne-Marie Bergquist velkommen. Med sin datter og hjelpere forøvrig laget hun en festkveld for oss.

Her ville jeg legge inn et lite kulturinnslag, og ved peisen om kvelden kåserte jeg om general Armfelts tilbaketog i 1718/19. Det var en uvanlig stille tilhørerskare som nok nød peisvarmen mer enn kåseriet. Det viste seg at alle var sovnet, så det ble med dette kulturinnslaget – inntil vi kom til Trondheim.

Om mulig var været enda mer fuktig da vi neste dag gikk videre til Schulzhytta. Vi hadde planlagt å gå utenom varderuten, nemlig om Ramfjellet og Saufjellet – i det hele tatt foretrekker vi turer utenom varderutene. Men skodde i fjellet gjorde omlegging nødvendig, og vi gikk om Finnkoisjøen, uten at jeg dermed vil ha sagt at det under de daværende omstendigheter var det mest fornuftige veivalg. Det ble vassing i lange myrer og vassing i strie elver – de gikk flomtunge etter alt regnværet sommeren igjennom.

På Schulzhytta hadde Inger og Gustav Lien lagt alt til rette for oss. I det hele tatt er vi Trondhjems Turistforening stor takk skyldig.

Inger og Gustav Lien (t.v.) tar i mot det kongelige følge på Schulzhytta. Forfatteren nr. 2 fra høyre.

Et kjent panorama ved Nedalshytta.

(Gro Grotdal)

Men så endelig kom godværet – for en halv dag i hvertfall. Det var siste dagen og ruten gikk om Høgfjellet og Krossåfjellet til Bleikåa i Selbu. Da været var på det fineste tok vi lunsjrasten ved de interessante kvernsteinbruddene på Høgfjellet, hvor vi i tillegg hadde det mest praktfulle utsyn. Med litt vemod så vi østover til den flotte fjellryggen, Saufjellet og Ramfjellet – det var jo der vi skulle ha gått. Her var det fjellrygger og topper horisonten rundt: Fongen, Fongskaftet og Tronshatten i sørøst, Ruten, Melshogna og Måltoppfjellet i sør. Vi så fjernere fjell også, men kartene våre rakk ikke så langt.

Med noen tvil unnlater jeg å underslå litt dramatikkk ved avslutningen. Vi hadde på forhånd avtalt transport fra Bleikåa til Trondheim, så der ventet altså både folk og biler.

Det hadde nok tatt litt lenger tid enn beregnet før vi fikk revet oss løs om morgenen fra den hyggelige Schulzhytta, og lunsjrasten ble også i lengste laget, det var jo første solskinsdag på turen. Dermed lå vi langt etter tidsskjemaet. Og som alltid: Hastverk er lastverk – eller fort og gæ'li. Vårt lille følge var blitt delt i to, de to mest

samvittighetsfulle hadde distansert seg fra baktroppen, de tenkte som rett og riktig var på dem som ventet ved Bleikåa.

Om ikke alle lesere er klar over det: T.T. har lagt om ruten over Krossåfjell, den følger ikke den inntegnede stien på kartet 1721 III Tydal, der går den nord om a. Svarttjern, mens den nye ruten, inntegnet på Turkart Sylane, går rett over Krossåfjell til Bleiksjøen. Vi var ikke oppmerksom på dette. Da dessuten ny-merkingen ikke var helt god i vesthellingen av Krossåfjell (hermed være vardesjefen underrettet), havnet fortroppen nede ved nordenden av Bleiksjøen, og der var ingen merking. Da kom kartet omsider frem, og i hastverket ble Bleiksjøen forvekslet med a. Svarttjern. De av leserne som følger med på 1721 III Tydal, vil forstå avgjørelsen: fortroppen ville ta en rask spurt nordover og komme inn på den på kartet inntegnede sti. Men det er jo så: når utgangspunktet er som galest blir resultatet som fatalest – stien lå jo i virkeligheten sør for fortroppen. Spurten ble både rask og lang. Fortroppen havnet langt ute i geografien, faktisk utenfor kartet og i et for dem helt ukjent terreng. Baktroppen hadde faktisk sett ryggen av de to der de fór nordover fra – ja, altså ikke fra a. Svarttjern, men fra Bleiksjøen og uten å ane at fortroppen alt var kommet på villstrå. Og selvfølgelig – da baktroppen kom til Bleikåa manglet de to! For å gjøre en lang historie kort: de traff under sin raske marsj i det totalt ukjente en kar som på sene lørdagskvelden var ute og blinket i skauen! Han ble raskt orientert om den noe pinible situasjonen. Han fikk dem loset ned til vei og sin egen bil – og ut på kvelden var gruppen igjen samlet, nå til en avslutningsfest etter en særdeles hyggelig, om enn noe våt tur i de trønderske Sylene.

Gammel industri i utmarka

– Tjærebrenning

Av ARNFINN KJELLAND

Innledning

I gamle dager var ord som «rekreasjon» og «fritidssysler» ikke oppfunnet. Tilværelsen gikk ut på arbeid til livets opphold, hvile og religiøse sysler. Fritid i vår forstand eksisterte ikke, unntatt for en svært fåtallig overklasse.

Men likevel ble fjellet og utmarka brukt – og det kunne være tider med adskillig mer omfattende menneskelig virksomhet da enn nå. Den gang var folk imidlertid på arbeid når de var i fjellet. De viktigste virksomhetene var setring og markaslått. Dette var før det var snakk om import (eller egenproduksjon) av kraftfof eller kunstgjødsel – det var ikke andre ressurser å ta av enn de som var naturgitt innafor bygdegrensene.

Med folketallsøkningen utover 1700- og 1800-tallet økte presset på disse ressursene sterkt. Setrer ble ryddet stadig lenger og lenger inn i fjellet, slåtteng likeså. Seterkveene ble dyrket, høyet slått og tørket og kjørt heim vinterstid.

Markaslåtten startet umiddelbart slåttene heime var ferdig, gjerne omkring 1. august. Den kunne foregå helt til snøen kom, da den var på det mest intense i siste halvdel av 1800-tallet. Markaslåtten var utvilsomt den viktigste virksomheten, økonomisk sett. Det skyldes at driftsprinsippene dengang var forskjellig fra i dag. Fordi folk måtte være tilnærmet sjølforsynte med matvarer, ble dyrkajorda i det alt vesentlige nyttet til korndyrking. Og dess større buskap en gard hadde, dess mer gjødsel fikk de gjennom innefotingstida, altså dess mer korn kunne avles.

Matproduksjonen av husdyra var, så rart det enn kan høres i dag, av liten betydning. Denne produksjonen foregikk stort sett om sommeren, i setertida, og produktene (ost og smør) gikk ofte til salg